Sosyalist Feminist

KAKTÜS

Sosyalist Feminist
KAKTÜS

K. Yayınları
Sosyalist Feminist KAKTÜS
Sayı 6, Nisan 1989
(8 Mart Özel Sayısı)

*

Yayın Kurulu
Banu Paker, Gülnur Savran, Nalân Akdeniz, Nesrin Tura, Sedef öztürk

*

Sahibi
Canan Bayraktutan

*

Yazı İşleri Sorumlusu
Nesrin Tura

*

Kapak Düzeni
Kevser Çoruh

*

Dizgi ve Sayfa Düzeni
Yayınevi Tel:512 39 88

*

Baskı
Dizerkonca Matbaası

*

Yazışma Adresi
Barboros Bulvarı, Hüsnü Savman Sok. Ömeroğlu Apt. No.12/3
Beşiktaş/İSTANBUL

*

Açık olduğu günler:

Çarşamba	Saat: 16.00-20.00
Cumartesi	Saat: 12.00-17.00

*

Abone Koşulları

Yıllık	**Tek Sayı için**
10.000 TL.	2.000 TL
20 $	3.50 $
35 DM	6 DM
12£	2.5 £
115 FF	20 FF

*

Abone ücretinizi T.İş Bankası A.Ş. 1041 Pangaltı/İSTANBUL Şubesi
Sedef Öztürk 300-0523365 No.lu hesaba yatırabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

Bu Sayı Çıkarken **5**
Kadınların Kurtuluşu Bildirgesi **6**
Kadınlar Dayanışma Yürüyüşü Çağrı Metni **8**
8 Mart'ı Kimler Kutladı? Neler Dendi?
Gülnur Savran **9**
İHD'nin "İşkence Gören Bize Başvursun" Çalışması **14**
11 Mart Kadınlar Dayanışma Yürüyüşü'nde
KAKTÜS Adına Yapılan Konuşma
Banu Paker **15**

TARTIŞMA
Banu'nun Konuşmasının Ardından **17**
Banu'nun Yanıtı **19**

HABER-DUYURU
Türkiye'de ve Yurtdışında Bazı 8 Mart Etkinlikleri **21**

K. Yayınları
Sosyalist Feminist KAKTÜS
Sayı 6, Nisan 1989
(8 Mart Özel Sayısı)

*

Yayın Kurulu
Banu Paker, Gülnur Savran, Nalân Akdeniz, Nesrin Tura, Sedef öztürk

*

Sahibi
Canan Bayraktutan

*

Yazı İşleri Sorumlusu
Nesrin Tura

*

Kapak Düzeni
Kevser Çoruh

*

Dizgi ve Sayfa Düzeni
Yayınevi Tel:512 39 88

*

Baskı
Dizerkonca Matbaası

*

Yazışma Adresi
Barboros Bulvarı, Hüsnü Savman Sok. Ömeroğlu Apt. No.12/3
Beşiktaş/İSTANBUL

*

Açık olduğu günler:

Çarşamba	Saat: 16.00-20.00
Cumartesi	Saat: 12.00-17.00

*

Abone Koşulları

Yıllık	**Tek Sayı için**
10.000 TL.	2.000 TL
20 $	3.50 $
35 DM	6 DM
12£	2.5 £
115 FF	20 FF

*

Abone ücretinizi T.İş Bankası A.Ş. 1041 Pangaltı/İSTANBUL Şubesi
Sedef Öztürk 300-0523365 No.lu hesaba yatırabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

Bu Sayı Çıkarken **5**
Kadınların Kurtuluşu Bildirgesi **6**
Kadınlar Dayanışma Yürüyüşü Çağrı Metni **8**
8 Mart'ı Kimler Kutladı? Neler Dendi?
Gülnur Savran **9**
İHD'nin "İşkence Gören Bize Başvursun" Çalışması **14**
11 Mart Kadınlar Dayanışma Yürüyüşü'nde
KAKTÜS Adına Yapılan Konuşma
Banu Paker **15**

TARTIŞMA
Banu'nun Konuşmasının Ardından **17**
Banu'nun Yanıtı **19**

HABER-DUYURU
Türkiye'de ve Yurtdışında Bazı 8 Mart Etkinlikleri **21**

Bu Sayı Çıkarken

Geçen sayımızda **Kaktüs**'ün Mart sayısının özel bir broşür biçiminde çıkacağını söylemiştik. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla gerek feministler, gerekse feminist olmayan kadın grup ve örgütleriyle birlikte neler yaptığımızı sizlere bu broşürde aktarmaya çalıştık. Ayrıca başka kadın grup ve çevrelerinin etkinliklerinin bir bölümünü de özetledik. Feministler olarak hazırladığımız afişin bir örneğini yayınlıyor, abonelerimize ise ekte gönderiyoruz. Afişte, İstanbul ve Ankara'dan feminist grup ve kadınların Şubat 1989'da birlikte kaleme aldıkları Kadınların Kurtuluşu Bildirgesi yer alıyor. Yürüyüşten hemen önce gruplar halinde İstanbul'un çeşitli semtlerinde megafonlarla duyurusu yapılan ortak çağrı metnini de ayrıca yayınlıyoruz. Bu arada "8 Mart Kadınlar Dayanışma Yürüyüşü'nde Banu'nun **Kaktüs** adına yaptığı konuşmayı aramızda tartışmaya ihtiyaç duyduk. Kolektif üyelerimizden bir bölümünün katıldığı bu tartışmayı sizlere açmak, böylece bu konudaki farklı düşünceleri sizlerle paylaşmak istedik.

Mayıs sayımızda buluşmak üzere...

SF KAKTÜS

KADINLARIN KURTULUŞU BİLDİRGESİ

Biz kadınlar cins olarak eziliyor ve sömürülüyoruz.

Erkek egemen toplum ve bu toplumun geliştirdiği bütün baskı aygıtları yani devlet ve himayesindeki aile, hukuk, sağlık, eğitim, bilim, güvenlik kurumları bu egemenliği örgütlüyor.

Biz kadınlar ev içinde yaşamaya, ev işine ve analığa mahkum doğuyoruz.

Ev dışındaysa, ancak ucuz ve statüsüz işlerde ücretli çalışabiliyoruz.

Doğurma hakkımızı ancak evlilik içinde kullanabiliyoruz. Bir kez evlenince doğurmama hakkımız yok. Buna karşılık doğum kontrolünden sadece biz sorumlu tutuluyoruz. Doğurduğumuz ve büyütme yükünü yalnız çektiğimiz çocuklar da babaların sayılıyor.

Resmi tarih, bilimler, sanat ve estetik, din ve dil erkekler tarafından, erkekler için, erkeklere göre üretiliyor. Biz bu alanların öznesi olmuyoruz; bu alanlara girmemiz engelleniyor.

Kadınlar üzerindeki egemenlik aşktan şiddete her türlü yöntemle sürdürülüyor. Bu şiddet, dayaktan, sarkıntılık, tecavüz ve öldürmeye kadar çeşitli biçimler alıyor.

Biz feminist kadınlar, kaderimizi biçimlerdirme hakkımızı kullanarak bedenimize, emeğimize, kimliğimize, tarihimize, geleceğimize sahip çıkmak istiyoruz.

Bedenimize, emeğimize, kimliğimize, tarihimize ve geleceğimize el konuyor.

Eve içinde ve dışında emeğimize erkeler ve sermaye tarafından el konulrken, tek tek kadınlar olarak aile kurumu içinde ve dışında erkeklerin vesayeti altında tutuluyoruz.

Ev içinde ve ev dışında (tarım ve küçük üretimde) emeğimiz yok sayılıyor; boğaz tokluğuna çalıştırılıyoruz.

Cinselliğimiz bizim dışımızda tıp, pornografi, sanat, kitle iletişim araçları, din ve toplum bilimleri tarafından tanımlanıp belirleniyor; bedenimize yabancılaştırılıyoruz.

Cinselliğimiz evlilikte ve fuhuşta satın alınıyor; evlilik dışında gayrimeşru sayılıyor ve evlilik içine hapsolunuyor.

Kadınların baskı altına alınması eğitim eksikliği ve geleneksel toplumun kalıntısı gibi gösterilerek, kurtuluş mücadelemiz engelleniyor.

Bedenimize, emeğimize, kimliğimize el konuyor. Böylece erkekler bizim sırtımızdan yaşıyorlar, bakılıyorlar; besleniyorlar; bilgi ve sermaye biriktirdiklerinde bunu da bizim sırtımızdan yapıyorlar, yani toplumun tüm iktidar mekanizmalarını denetliyor, bize tahakküm ediyorlar.

Bütün kadınları ezilmişliğimizi fark etmeye, ezilmişliğimize karşı tavır almaya, dayanışmaya, örgütlenip çıkarlarımız için mücadele etmeye çağırıyoruz.

KADINLAR KURTULUŞUMUZ İÇİN ELELE!

KADINLARIN KURTULUŞU BİLDİRGESİ

Biz kadınlar cins olarak eziliyor ve sömürülüyoruz.

Erkek egemen toplum ve bu toplumun geliştirdiği bütün baskı aygıtları yani devlet ve himayesindeki aile, hukuk, sağlık, eğitim, bilim, güvenlik kurumları bu egemenliği örgütlüyor

Biz kadınlar ev içinde yaşamaya, ev işine ve analığa mahkum doğuyoruz.

Ev dışındaysa, ancak ucuz ve statüsüz işlerde ücretli çalışabiliyoruz.

Doğurma hakkımızı ancak evlilik içinde kullanabiliyoruz. Bir kez evlenince doğurmama hakkımız yok. Buna karşılık doğum kontrolünden sadece biz sorumlu tutuluyoruz. Doğurduğumuz ve büyütme yükünü yalnız çektiğimiz çocuklar da babaların sayılıyor.

Resmi tarih, bilimler, sanat, ve estetik, din ve dil erkekler tarafından, erkekler için, erkeklere göre üretiliyor. Biz bu alanların öznesi olmuyoruz; bu alanlara girmemiz engelleniyor.

Kadınlar üzerindeki egemenlik aşktan şiddete her türlü yöntemle sürdürülüyor. Bu şiddet, dayaktan, sarkıntılık, tecavüz ve öldürmeye kadar çeşitli biçimler alıyor.

Biz feminist kadınlar, kaderimizi biçimlendirme hakkımızı kullanarak bedenimize, emeğimize, kimliğimize, tarihimize, geleceğimize sahip çıkmak istiyoruz.

Bedenimize, emeğimize, kimliğimize, tarihimize ve geleceğimize el konuyor.

Ev içinde ve dışında emeğimize erkekler ve sermaye tarafından el konurken, tek tek kadınlar olarak aile kurumu içinde ve dışında erkeklerin vesayeti altında tutuluyoruz.

Ev içinde ve ev dışında (tarım ve küçük üretimde) emeğimiz yok sayılıyor; boğaz tokluğuna çalıştırılıyoruz.

Cinselliğimiz bizim dışımızda tıp, pornografi, sanat, kitle iletişim araçları, din ve toplum bilimleri tarafından tanımlanıp belirleniyor; bedenimize yabancılaştırılıyoruz.

Cinselliğimiz evlilikte ve fuhuşta satın alınıyor; evlilik dışında gayrimeşru sayılıyor ve evlilik içine hapsolunuyor.

Kadınların baskı altına alınması eğitim eksikliği ve geleneksel toplumun kalıntısı gibi gösterilerek, kurtuluş mücadelemiz engelleniyor.

Bedenimize, emeğimize, kimliğimize el konuyor. Böylece erkekler bizim sırtımızdan yaşıyorlar, bakılıyorlar, besleniyorlar; bilgi ve sermaye biriktirdiklerinde bunu da bizim sırtımızdan yapıyorlar, yani toplumun tüm iktidar mekanizmalarını denetliyor, bize tahakküm ediyorlar.

Bütün kadınları ezilmişliğimizi fark etmeye, ezilmişliğimize karşı tavır almaya, dayanışmaya, örgütlenip çıkarlarımız için mücadele etmeye çağırıyoruz.

KADINLAR KURTULUŞUMUZ İÇİN ELELE!

"8 Mart Kadınlar Dayanışma Yürüyüşü"ne Çağrı

Kadınlar,
Hepimiz, ev dışında çalışsak da çalışmasak da, evdeki bütün işlerden çocukların bakımından sorumlu tutulmuyor muyuz?
Ev dışında çalıştığımızda **hepimiz** *düşük ücretli ve güvencesiz işlere mahkum edilmiyor muyuz? Yoğun olarak çalıştığımız alanlar "kadın işi" sayılıp, horlanmıyor mu?*
Çalışmak, seyahat etmek gibi en temel haklarımızı kullanmak için bile, **hepimiz** *aile reisinin onayını almak zorunda bırakılmıyor muyuz?*
Dayak, sarkıntılık, tecavüz gibi farklı biçimler altında da olsa **hepimize** *şiddet uygulanmıyor mu?*
Bedenimizin ve sağlığımızın denetiminden **hepimiz** *yoksun bırakılmıyor muyuz? Kürtaj olurken koca izni, işe alınırken bekaret kontrolü, bizim bedenimizin kendi dışımızda denetlenmesi değil mi?*
Kısacası, biz **bütün kadınlar,** *bir cins olarak ezilip, baskı altında tutulmuyor muyuz?*
Öyleyse, bu baskıya hep birlikte "hayır!" demek için kadınlar olarak birleşelim!
Kadınlar arası dayanışmamızı ilan etmek için 11 Mart Cumartesi günü hep birlikte yürüyelim!
8 Mart'ı hep birlikte kutlayalım!

Yer: **Üsküdar-Bağlarbaşı**
Saat: **13.00, Cumartesi**

Tertip Komitesi

8 MART'I KİMLER KUTLADI? NELER DENDİ?

Gülnur Savran

8 Mart Dünya Kadınlar Günü bu yıl İstanbul'da bugüne dek hiç olmadığı kadar yaygın bir biçimde kutlandı. Geniş bir yelpazeye yayılan etkinlikler, bu yelpaze içinde yer alan anlayışların birbirinden farklılığını da yansıtıyordu. 8 Mart'ı "Birleşmiş Milletler Günü" olduğu için kutlayanlar da vardı, kadınları "oy deposu" olarak gördükleri için kutlayanlar da, ortak kurtuluşumuz için kadınlar arası dayanışma çağrısıyla kutlayanlar da.

Türk Kadınlar Birliği, Türk Anneler Derneği, Türk Kadınlar Konseyi, Türk Kadınını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı gibi kuruluşlar, kendilerine kıvançla sunulan üniversite konferans salonlarında çeşitli paneller düzenlediler. Bu panellerde dile gelen anlayışı kavramak için ikisinin başlığını anmak yeterli: "Türkiye'de Kadın Çağdaş mı?", "Değişen Dünyada Türk Kadını". Buralarda çizilen ideolojik ufku, BM gününe yakışacak biçimde, "çağdaşlaşma", "batılı kadının düzeyine ulaşma" kaygıları belirliyordu. Yeni kurulan Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ise, bu kervana Turgut Özal'a bir telgraf çekerek katıldı; telgrafta Özal'dan, imzaladığı uluslararası sözleşmelerdeki kadın hakları ile ilgili yasal değişikliklerini gerçekleştirmesi istendi.

SHP'nin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne yaklaşımı her zamankinden farklı değildi: İstanbul Anakent Belediye Başkan Adayı Nurettin Sözen, il örgütünün Pangaltı İnci sinemasında düzenlediği şenliğe konuşmacı olarak katılmakla yetinmeyip, ayrıca Etap Oteli'nde çeşitli kesimlerden

"çalışan kadınlar(!) ve temsilcileriyle" bir sohbet toplantısı yaptı. Acaba Sözen 8 Mart'ı belediye seçimlerinin arifesine rastlamadığında da hatırlıyor mu?

Sosyalist Parti, konuşmacı olarak feminist bir kadına da yer verdiği "2000 Yılına Girerken Kadın" adlı bir panel düzenledi.

Bunların dışında, bir hafta boyunca çeşitli kadın grupları ve örgütlerinin hem ortak, hem de ayrı ayrı etkinlikleri oldu. Kadın öğrenciler çok sayıda üniversite ve fakültede şenlikler yaptılar, kadın standları açtılar, duvar panoları, duvar gazeteleri astılar. Hocaları konferans salonlarında onları "çağdaşlaştırma'nın yollarını arayadursunlar, onlar pankartlarında kadınları dayanışmaya çağırıyor, hazırladıkları broşürde "kız yurtlarındaki cins ayrımcılığına", "kız-kadın ayrımına" ve "bekâret kontrolüne" son verilmesini talep ediyorlardı. İstanbul Üniversitesinden bir grup kadın öğrencinin kaleme aldığı bildiri ise "Yaşasın Dünya Emekçi Kadınlar Günü" diye bitiyordu. Böyle olunca da, bu kadın öğrenciler, kendilerini bu özel güne (emekçi kadınlarla dayanışmanın ötesine geçen bir biçimde) sığdırmak için epey çaba harcamak zorunda kalmışlardı: "8 Mart'ın emekçi kadınlar başta olmak üzere her zaman emekçilerden yana olan kadınların günü olduğunun bilincindeyiz" gibi, "bütün öğrenci kadınları biraraya gelip sorunlarımızı tartışmaya çağırıyoruz. **Çünkü** (a.b.ç.) biz biliyoruz ki, kadın sorunu diğer ezme-ezilme ve sömürü ilişkilerinden kopartılamaz" gibi. O zaman neden "bütün öğrenci kadınlar"? "Emekçiler" daha uygun olmaz mıydı?

BİLAR'lı kadınlar, karikatür, şiir, desen, fotoğraf ve yazılardan oluşan sergilerinde cinsiyetçiliğe karşı çıkıyorlar, kadın cinselliği ya da Nazım'ın şiirindeki kadın imgeleri gibi birçok tabuyu kırıyorlardı.

DKD'li kadınlar çeşitli halkevlerinde yaptıkları sohbet toplantıları dışında, 8 Mart günü Çarşamba Pazarı'nda "Yaşasın 8 Mart! Yaşasın Kadınların Mücadelesi" sloganlarıyla bir gösteri yaptılar; aynı gün Otomobil-İş sendikası Topkapı şubesinde bir şenlik düzenlediler.

Kadın Kültürevi'nin İstanbul'un farklı bölgelerinde etkinlikleri oldu. Mal-

tepe Güven düğün salonunda Anadolu Sanat Kültür A.Ş. tarafından düzenlenen şenlikte yaptığı konuşmada, Yüksel Selek "femisitlere karşı önyargılı olmamak" gerektiğini belirtti ve "geçmişteki anlayışlarla kadın konusuna yaklaşmanın artık mümkün olmadığını, feminen talepler etrafında örgütlenmek gerektiğini" söyledi. Kadın Kültürevi'ndeki kadınlarda da belirgin olan bir yaklaşım bu. Bu kadınlara sormak istediğim bir soru var. Eskiden öyleydi de, **artık** neden böyle? Değişen ne?

İHD kadın komisyonunun etkinlikleri arasında en ilginci, biri tutuklu yakını, biri işçi-sendikacı, biri Kürt, biri travesti fahişe ve biri de ev kadını olan beş kadının kendi deneyimlerini anlattıkları sohbet toplantısıydı. Feministlerin özel yaşamın politik olduğu saptamasına dayanarak başvurdukları "tanıklık" yönteminin İHD kadın komisyonundaki kadınların en azından bir bölümünce benimsenmesi, biz feministler için kuşkusuz çok önemli ve sevindirici. Kadınların bir taraf olarak varoldukları toplantılarla, "Türkiye'de Kadın Sorunu'nun şu veya bu boyutu **üzerine** akademik konuşmaların yapıldığı toplantılar arasında, Kadınların Kurtuluşu Hareketi açısından çok büyük bir fark olduğu açık.

. Biz feministlere gelince: Bir süre önce Ankara'da seksen kadar kadının birlikte yazdığı Kadınların Kurtuluşu Bildirgesi'ni çok sevdiğimiz bir afiş haline getirdik. 8 Mart günü Yeni Bizans kahvesinde bu bildirgeyi tartışmaya açtık. İkiyüz kadar kadının katıldığı toplantı Şirin Tekeli'nin bildirgeyi okumasıyla başladı. Bunu, cinsiyetçiliğin bir eğitim ve bilinç sorunu olup olmadığı, kadınların sanat ve kültür üretimine kendi adlarına katılmalarıyla erkek egemenliğini yeniden-üreterek katılmaları arasındaki

farkın önemi, kadınların ev ve aile içinde harcadıkları emeğin anlamı, kadınların kapitalizm ve sosyalizm karşısındaki konumları gibi konuların tartışılması izledi. Ama çoğumuz o güne kadarki hazırlıkların yorgunluğunu üzerimizden atma ve gevşeme ihtiyacı içindeydik. Geceyi şarkılar söyleyerek, dans ederek sürdürdük.

Bunun dışında, feministler olarak, diğer kadınlarla iki ortak eylem yaptık. Bunlardan ilki, Kadın Kültürevi'nden, İHD kadın komisyonunundan ve DKD'den bazı kadınların katıldığı Sultanahmet gösterisiydi. 8 Mart günü öğleyin Sultanahmet parkında yüz kadar kadın biraraya geldik, Filiz ve İdil'in artık hepimize malolmuş şarkılarını söyledik, sloganlar attık, balonlar uçurduk ve dağıldık.

Esas ortak eylemimiz ise, 11 Mart Cumartesi günü yaptığımız ve 1500 dolayında kadının katıldığı "8 Mart Kadınlar Dayanışma Yürüyüşü" idi.. Uzun süren ve tartışmalı geçen toplantılardan sonra, Ayrımcılığa Karşı Kadın Derneği, **Feminist** dergisi, **Sosyalist Feminist Kaktüs** dergisi, münferit feministler, öğrenci kadınlar, BİLAR'lı kadınlar, İHD kadın komisyonu, Demokratik Kadın Derneği, Kadın Kültürevi, **Nabız** dergisinden kadınlar ve bireysel olarak katılan başka kadınlar olarak, belli ortak sloganlar üzerinde anlaştık. Bunların dışında kalan bir takım özgül sloganların küçük karton dövizlere imzalı olarak yazılmasını kararlaştırdık. Bu önlemlere, yürüyüşün farklı grupların kitle gösterisine ve slogan yarışına dönüşmemesi, kadın mücadelesinin kendi kimliğini taşıyan bir yürüyüş olması ve katılacak kadınların kendilerini yabancı ve dışlanmış hissetmemeleri için başvurmuştuk. Çoğumuzun ağzında hâlâ iki yıl önce yaptığımız "Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü"nün tadı vardı. Ama DKD'den birçok kadınla, yürüyüş hazırlıklarına bireyler olarak katıldıklarını söyleyip yürüyüşe "kitieleri"yle gelen başka bazı kadınların bu anlaşmaları hiçe saymaları hepimizin keyfini kaçırdı. Kadın dayanışması, kadın mücadelesi adına düzenlenen bir yürüyüşte "Kadın Erkek Elele, Özgür Günlere" vb. sloganlar atmayı en hafif deyimiyle politik basiretten yoksunluk olarak görüyorum.

Adında "kadın" sözcüğü geçen DEM-KAD ise, şöyle ya da böyle, farklı kadınların ve kadın gruplarının bir toplamı olan kadın hareketinin ortak faaliyetlerinin hiçbirine katılmayıp, kendini bu hareketin dışında tutmaya ve "alternatif" eylemler yapmaya özen gösterdi. Bunlardan birinin "alternatifiiği" özellikle çarpıcıydı: Sultanahmet'te bizim öğleyin biraraya geleceğimiz yerde, "acul" davranarak, sabah erkenden "eylem koydu" bu arkadaşlar!

Olumlu ve olumsuz yanlarıyla yaygın bir biçimde ve çeşitlilik içinde geçti bu 8 Mart. Basında bugüne dek olduğundan çok daha fazla yankı uyandırdı. Bu yaygınlığın gerisindeki anlamı, örneğin **Cumhuriyet** gazetesinin üç gün boyunca kadınlara ayırdığı sayfalarda yakalamak olanaklı: Çok geniş yer verdi **Cumhuriyet** bize, ama nasıl yer verdi? Örnek olarak üç başlık veriyorum: "Her kadın biraz Carmen, sevişirken de dövüşürken de dişi"; "Topluma uyumlu azınlık: Kadınlar", "Dillere destan feminizmden ne kaldı?" **Tempo** dergisinin rengârenk fotoğraflarla ve "Kadınlar Vardı!" başlığıyla iki sayfada verdiği 8 Mart haberindeki alaycı tonun masum olduğuna inanmak için ise hiçbir neden yok.

Yaygınlaşmak, biraz da eritilmeye, massedilmeye çalışılmak. Üniversitelerin konferans salonlarında (bilinçli ya da bilinçsiz olarak) yapılan buydu. Yankı uyandırmak, biraz da kendi sesimize yabancılaşmak. Basında olan buydu. Ama biz kadınlar varız ve kendi sözümüzle, kendi sesimizle var olmaya devam edeceğiz.

DUYURU

İHD İstanbul Şubesi, işkenceye karşı uluslararası sözleşmeleri ve uygulamaları izleme komisyonu kurarak bir çalışma başlattı. Bir İşkence Bilgi Formu hazırlayan komisyon, bunu Türkiye çapında dağıtarak, işkence görmüş kişilerin kendilerine başvurmalarını ve yasal haklarını kullanma konusundaki baskıyı kırabilmelerini sağlama amacını taşıyor.

Söz konusu form bütün İHD şubelerinden sağlanabiliyor.

11 MART DAYANIŞMA YÜRÜYÜŞÜ'NDE KAKTÜS ADINA YAPILAN KONUŞMA

Banu Paker

Merhaba!

Bugün burada 8 Mart Dünya Kadınlar Gününü kutlamak için toplandık. Birleşmiş Milletler, 1975'ten 1985'e kadarki on yılı Kadın Onyılı ve 8 Mart'ı da Uluslararası Kadın Günü olarak ilan etti. Bunu yaparken 8 Mart'ı kurumsallaştırdı, devlet politikaları düzeyine "yükseltti".

Bize unutturulmak istenen bir geçmiş var. 100 yıllık bir tarihin, 30 yıllık bir kadın mücadelesinin üstü örtülmek isteniyor. Oysa bizler için geçmiş önemli; geçmişi bugün için hatırlamalıyız. 100 yıl önce mücadele eden kadınları, Birleşmiş Milletler delegelerine karşı yürütülen Kadın Kurtuluşu Hareketini hatırlamalıyız. Oysa Birleşmiş Milletler 8 Mart Dünya Kadınlar gününü emekçi kadınların ve 60 sonrası yükselen yeni kadın hareketinin simgesi olmaktan çıkardı, meşrulaştırarak içeriğini boşalttı. Bizim için 8 Mart emekçi kadınların tüm dünya kadınlarına armağanıdır. Biz geçmişi yadsımıyor, geçmişimize sahip çıkıyoruz. 1960 sonrası kadın hareketi bütün toplumun kadın bakış açısıyla sorgulanmasını hedefledi, 8 Mart'ı tüm kadınların ortak ezilmişlik mücadelesinin bir simgesi olarak kutlamaya başladı. Bu kadınların başkaldırısıydı. Bize unutturulmak istenen tarih budur.

Yürüyüşlerde, mitinglerde saygı duruşları yapılır. Bizim saygıyla anacağımız kimlerdir? Bizim ölülerimiz kimlerdir?

100 yıl önce mücadele eden emekçi kadınların, 60'lı yıllarda Kadın Kurtuluş Hareketinin bize hatırlattığı, doğumda, düşük yaparken, kürtaj sırasında, dayaktan ölen, zina suçuyla taşa tutulan, bekâret kontrolüne tabi tutulup kadın oldukları için idam edilen kadınların, kadın mücadelesine katılmadıkları halde erkeklerle eşitsizlik duvarını öldürülerek aşabilen, toplumsal özgürlük mücadelesinde ölen Leyla Kasım gibi, Rosa Luxemburg gibi kadınların anısına sizleri saygı duruşuna davet ediyorum.

Bütün kadınlar eziliyor; bütün kadınlar sadece kadın oldukları için eziliyor.

Hiçbir erkek karısı tarafından tecavüze uğramıyor. Hiçbir erkek karısından dayak yemiyor (yese bile bunu "dillendirmiyor"). Hiçbir erkek karısı çalıştığı için evde kalıp, yemek pişirmek, çocuklarına bakmak zorunda kalmıyor.

Daha binlerce şey sayılabilir. Sorunlarımızı dile getirmeli, sesimizi yükseltmeliyiz. Bunlar da yetmez, mücadele etmeli, örgütlenmeliyiz. Mücadele hepimizin mücadelesidir. Ayrı sınıflardan, ayrı ırklardan, ayrı

uluslardan kadınlar olsak da, ezilmemiz ortaktır. Ayrılıkları unutmadan mücadelemizi birlik noktamızdan başlatmak zorundayız.

Biz mücadeleyi seçtik, meydanları seçtik. Bugünü kutlamak için Çankaya'ya gitmedik, gitmeyeceğiz de. Buraya geldik, buraya gelen bütün kadınlara merhaba!

Kadınların kurtuluşu için verilen mücadelenin uzun soluklu olduğunu biliyoruz. Henüz başındayız, henüz kutlayacak fazla birşeyimiz yok. Biz kaktüs olmayı seçtik, sözümüz dikenli ve sivri. Güleryüzlü olmak için henüz erken. Biliyoruz ki önemli olan kendi gücümüze güvenmemiz, dayanışmamızdır.

Geçmiş kadınların geçmişi değildi, geçmiş diğer ezilenlerin, sömürülenlerin de değildi. Biz diğer ezilenlerle birlikte kapitalizme karşı çıkıyoruz. Geleceğin yaratılmasına kendi rengimizle katılacağız. Bizim mücadelemizin katılmadığı bir gelecek olmayacak. Yeter ki sesimizi yükseltelim! Yeter ki mücadele edelim!

Bulunduğumuz her alanda, mahallelerde, işyerlerinde, üniversitelerde, yurtlarda ayrı örgütlenmelerimizi yaratalım. Bunlar da yetmez, ayrı taleplerimizi yükseltelim. Daha da önemlisi dayanışmamızı güçlendirelim. Birbirimize ihtiyacımız var.

Kadınlar binlerce yıldır eziliyor. Ama her toplum bir öncekinden devraldığı erkek egemenliğini yeniden biçimlendiriyor.

Kadınların ezilmesi ne basit bir "sistem" sorunudur, ne de "zihniyet"lerin değişmesiyle kolayca ortadan kaldırılabilir. Kökleri çok daha derinlerdedir.

Bugün içinde yaşadığımız toplumda, kadınlar kapitalist- cinsiyetçi sistemin kurumları tarafından eziliyor, baskılara uğruyor. Mücadelemiz kapitalist erkek egemenliğine karşıdır. Başta aile olmak üzere bütün bu kurumların altüst olması gerekir. Bunu bekleyemeyiz, bugünden mücadelemizi yükseltmeliyiz. Tek başına kurtuluş yoktur, bütün kadınların kurtulması için mücadele etmeliyiz. Sadece bugün için değil, yarın için de ayrı örgütlenmelere ihtiyacımız var. Mücadelemiz kadınlar için haklar elde etmekle sınırlı değildir. Kadın ve erkek arasındaki cinsiyete dayalı işbölümü ortadan kalkmalıdır. Bütün bunların gerçekleşmesi için kapitalist cinsiyetçi sistemin ortadan kalkması şarttır. Bu da yetmez. Bugünden başlayarak mücadelemiz yarın da, sosyalizmde de ayrı örgütlerimizle, ayrı taleplerimizle devam edecektir. Diğer ezilenlerle birlikte vereceğimiz mücadele de biz kadınların da kendi renklerini vuracakları bir sosyalizm istiyoruz.

Sosyalizm olmadan kadınların kurtuluşu gerçekleşemez. Kadınlar kurtuluşları için mücadeleye katılmadan sosyalizm tamamlanamaz!

11 Mart 1988

BANU'NUN KONUŞMASININ ARDINDAN

SF KAKTÜS

Banu'nun 11 Mart'taki mitingde yaptığı konuşmayı **Kaktüs'te** birbirimizden farklı biçimlerde değerlendirdik. Tartışmamızı aktarmadan önce, bu konuşmaya ilişkin olarak hepimizin paylaştığı bir sorumluluktan söz etmek istiyoruz. Meydanlarda konuşma fırsatını sık sık bulamadığımız açık. 8 Mart miting alanında yapılması düşünülen böylesine bağlayıcı bir konuşmanın yükü tek kişiye bırakılmamalıydı. Oysa biz, yürüyüş öncesi kargaşalık, koşuşturma içinde en atlanmaması gereken şeyi atladık: Konuşmanın hazırlanmasında Banu'yu yalnız bıraktık. Bu konuşmayla ilgli eleştirilerimiz ne olursa olsun, uyandırdığı etkide/tepkide hepimizin payı var.

Konuşmaya ilk ve en sert tepki Nesrin, Gülnur ve Tüten'den geldi. Bu tepkinin bir yanını kabaca şöyle özetlemek olanaklı. Yürüyüş hazırlıkları sırasında ve yürüyüş boyunca **Kaktüs**'ün çabası bu yürüyüşün her çeşit kadının katılabileceği, kadın mücadelesinin kendi kimliğini taşıyan bir yürüyüş olmasını sağlamak olmuştu. Belirli bir slogan içermeden sadece örgüt/grup adı taşıyan flamaların tek tek kadınları yabancılaştıracağı, yersiz bırakacağı kaygısıyla, hazırlıklar boyunca bu tür flamaların yer almamasını, yürüyüşte atılacak olan ortak sloganların büyük bez pankartlarda, özel ve imzalı sloganların ise küçük karton dövizlerde yer almasını ve karışık yürünmesini savunmuştuk. Böylece, hem isteyenin örgütsel ya da politik kimliğini koruması sağlanır, diye düşünüyorduk, hem de yürüyüş her tür kadının katılımını kolaylaştıracak biçimde düzenlenmiş olur. Yürüyüş boyunca da, alınan kararlara aykırı olarak atılan "kadın-erkek elele!" türünden, kadınların ayrı mücadelelerine karşıt sloganlara engel olmaya çalışmıştık. Bütün çabamız, 8 Mart'ta kadınların özgül sorunlarının ve bunlar karşısında kadın dayanışmasının vurgulanması gereğine olan inancımızdan kaynaklanıyordu. Tüten, Nesrin ve Gülnur konuşmamızla da bu çabayı sürdürmemiz gerektiği halde bunu yapamadığımız kanısındalar. Bu arkadaşlarımıza göre, Banu konuşmasında kadınların yaşadıkları özgül ezilmişlik biçimlerini yeterince ele almadı; konuşma genellik düzeyinde kalan bir ajitasyon olmanın ötesine geçmedi; **bütün kadınlara** ortak ezilmişlikleri kanalından seslenilmeliydi; Banu'nun konuşması kadınları kadın olma noktasından yakalayamadı. Bu eleştiriye Nalan, Özden, Hacer ve Şahika da kısmen katılıyorlar.

Sorunun diğer yanı, konuşmada feminizmin ne kadar ağırlık taşıdığıyla ilgili. Banu, feminizm sözcüğünü kullanmamakla birlikte feminizmin temel önermelerinin ("kapitalist sistem", bir zihniyet olmanın ötesinde bir olgu olarak "erkek egemenliği", kadın mücadelesi ve dayanışması, ayrı

uluslardan kadınlar olsak da, ezilmemiz ortaktır. Ayrılıkları unutmadan mücadelemizi birlik noktamızdan başlatmak zorundayız.

Biz mücadeleyi seçtik, meydanları seçtik. Bugünü kutlamak için Çankaya'ya gitmedik, gitmeyeceğiz de. Buraya geldik, buraya gelen bütün kadınlara merhaba!

Kadınların kurtuluşu için verilen mücadelenin uzun soluklu olduğunu biliyoruz. Henüz başındayız, henüz kutlayacak fazla birşeyimiz yok. Biz kaktüs olmayı seçtik, sözümüz dikenli ve sivri. Güleryüzlü olmak için henüz erken. Biliyoruz ki önemli olan kendi gücümüze güvenmemiz, dayanışmamızdır.

Geçmiş kadınların geçmişi değildi, geçmiş diğer ezilenlerin, sömürülenlerin de değildi. Biz diğer ezilenlerle birlikte kapitalizme karşı çıkıyoruz. Geleceğin yaratılmasına kendi rengimizle katılacağız. Bizim mücadelemizin katılmadığı bir gelecek olmayacak. Yeter ki sesimizi yükseltelim! Yeter ki mücadele edelim!

Bulunduğumuz her alanda, mahallelerde, işyerlerinde, üniversitelerde, yurtlarda ayrı örgütlenmelerimizi yaratalım. Bunlar da yetmez, ayrı taleplerimizi yükseltelim. Daha da önemlisi dayanışmamızı güçlendirelim. Birbirimize ihtiyacımız var.

Kadınlar binlerce yıldır eziliyor. Ama her toplum bir öncekinden devraldığı erkek egemenliğini yeniden biçimlendiriyor.

Kadınların ezilmesi ne basit bir "sistem" sorunudur, ne de "zihniyet"lerin değişmesiyle kolayca ortadan kaldırılabilir. Kökleri çok daha derinlerdedir.

Bugün içinde yaşadığımız toplumda, kadınlar kapitalist- cinsiyetçi sistemin kurumları tarafından eziliyor, baskılara uğruyor. Mücadelemiz kapitalist erkek egemenliğine karşıdır. Başta aile olmak üzere bütün bu kurumların altüst olması gerekir. Bunu bekleyemeyiz, bugünden mücadelemizi yükseltmeliyiz. Tek başına kurtuluş yoktur, bütün kadınların kurtulması için mücadele etmeliyiz. Sadece bugün için değil, yarın için de ayrı örgütlenmelere ihtiyacımız var. Mücadelemiz kadınlar için haklar elde etmekle sınırlı değildir. Kadın ve erkek arasındaki cinsiyete dayalı işbölümü ortadan kalkmalıdır. Bütün bunların gerçekleşmesi için kapitalist cinsiyetçi sistemin ortadan kalkması şarttır. Bu da yetmez. Bugünden başlayarak mücadelemiz yarın da, sosyalizmde de ayrı örgütlerimizle, ayrı taleplerimizle devam edecektir. Diğer ezilenlerle birlikte vereceğimiz mücadele de biz kadınların da kendi renklerini vuracakları bir sosyalizm istiyoruz.

Sosyalizm olmadan kadınların kurtuluşu gerçekleşemez. Kadınlar kurtuluşları için mücadeleye katılmadan sosyalizm tamamlanamaz!

11 Mart 1988

BANU'NUN KONUŞMASININ ARDINDAN

SF KAKTÜS

Banu'nun 11 Mart'taki mitingde yaptığı konuşmayı **Kaktüs**'te birbirimizden farklı biçimlerde değerlendirdik. Tartışmamızı aktarmadan önce, bu konuşmaya ilişkin olarak hepimizin paylaştığı bir sorumluluktan söz etmek istiyoruz. Meydanlarda konuşma fırsatını sık sık bulamadığımız açık. 8 Mart miting alanında yapılması düşünülen böylesine bağlayıcı bir konuşmanın yükü tek kişiye bırakılmamalıydı. Oysa biz, yürüyüş öncesi kargaşalık, koşuşturma içinde en atlanmaması gereken şeyi atladık: Konuşmanın hazırlanmasında Banu'yu yalnız bıraktık. Bu konuşmayla ilgli eleştirilerimiz ne olursa olsun, uyandırdığı etkide/tepkide hepimizin payı var.

Konuşmaya ilk ve en sert tepki Nesrin, Gülnur ve Tüten'den geldi. Bu tepkinin bir yanını kabaca şöyle özetlemek olanaklı. Yürüyüş hazırlıkları sırasında ve yürüyüş boyunca **Kaktüs**'ün çabası bu yürüyüşün her çeşit kadının katılabileceği, kadın mücadelesinin kendi kimliğini taşıyan bir yürüyüş olmasını sağlamak olmuştu. Belirli bir slogan içermeden sadece örgüt/grup adı taşıyan flamaların tek tek kadınları yabancılaştıracağı, yersiz bırakacağı kaygısıyla, hazırlıklar boyunca bu tür flamaların yer almamasını, yürüyüşte atılacak olan ortak sloganların büyük bez pankartlarda, özel ve imzalı sloganların ise küçük karton dövizlerde yer almasını ve karışık yürünmesini savunmuştuk. Böylece, hem isteyenin örgütsel ya da politik kimliğini koruması sağlanır, diye düşünüyorduk, hem de yürüyüş her tür kadının katılımını kolaylaştıracak biçimde düzenlenmiş olur. Yürüyüş boyunca da, alınan kararlara aykırı olarak atılan "kadın-erkek elele!" türünden, kadınların ayrı mücadelelerine karşıt sloganlara engel olmaya çalışmıştık. Bütün çabamız, 8 Mart'ta kadınların özgül sorunlarının ve bunlar karşısında kadın dayanışmasının vurgulanması gereğine olan inancımızdan kaynaklanıyordu. Tüten, Nesrin ve Gülnur konuşmamızla da bu çabayı sürdürmemiz gerektiği halde bunu yapamadığımız kanısındalar. Bu arkadaşlarımıza göre, Banu konuşmasında kadınların yaşadıkları özgül ezilmişlik biçimlerini yeterince ele almadı; konuşma genellik düzeyinde kalan bir ajitasyon olmanın ötesine geçmedi; **bütün kadınlara** ortak ezilmişlikleri kanalından seslenilmeliydi; Banu'nun konuşması kadınları kadın olma noktasından yakalayamadı. Bu eleştiriye Nalan, Özden, Hacer ve Şahika da kısmen katılıyorlar.

Sorunun diğer yanı, konuşmada feminizmin ne kadar ağırlık taşıdığıyla ilgili. Banu, feminizm sözcüğünü kullanmamakla birlikte feminizmin temel önermelerinin ("kapitalist sistem", bir zihniyet olmanın ötesinde bir olgu olarak "erkek egemenliği", kadın mücadelesi ve dayanışması, ayrı

örgütlenme, ayrı talepler) konuşmada yer aldığı kanısında. Bu konuda feminizm vurgusunun az olduğunu düşünmekle birlikte, Özden, Nalan, Hacer ve Şahika da Banu'ya katılıyorlar. Oysa Nesrin, Gülnur ve Tüten feminizmin ayırıcı özelliğinin erkeklerle kadınlar arasında çatışan, çelişen çıkarlar olduğunun açığa çıkarılmasında yattığını öne sürerek, "konuşmada da kadınların **erkeklere** karşı verecekleri mücadelenin vurgulanması gerekirdi" diyorlar; bu vurgulanmadığı için de Banu'nun sözünü ettiği terimlerin bizi feminist olmayan kimi sosyalist kadınlardan ayırmak için yeterli olmadığına inanıyorlar. Banu cinslerarası çelişki/mücadele yerine, bütün ezilenlerin kapitalizme karşı mücadelesini birkaç kez vurgulayarak, bu arkadaşlara göre, bizi diğer feministlerden ayıran sosyalist kimliğimizi ön plana çıkarmış oldu.

Özden şöyle diyor: "Biz sosyalist-feministiz. Biz hiçbir zaman ne feministlere ne de sol kadınlara hoş görünmeyeceğiz. Feministler bizi daima solcu, solcular da daima feminist bulacak". Hacer ve Şahika da bu konuda Özden'e katılıyorlar. Özden ayrıca Banu'nun konuşmasında eksikler olduğunu ama bundan konuşmanın yanlışlar içerdiği anlamı çıkmayacağını vurguluyor. Nesrin, Gülnur ve Tüten ise, sosyalist-feminizmin **feminizm içi** bir ayrım olduğunu, özellikle 8 Mart gibi bir günde feminizmin bir parçası olarak var olmamız gerektiğini savunuyorlar. Sosyalist mücadele alanı için benimsedikleri "bütün ezilenlerle, sömürülenlerle birlikte kapitalizme karşı çıkmak" düşüncesini 8 Mart miting alanında öne çıkarmanın, **Kaktüs**'ün kadın hareketi ile sosyalist hareketin alanları arasında çizdiği ayrımı bulanıklaştırdığı için yanlış olduğunu düşünüyorlar. Bu arkadaşlarımız **Kaktüs**'ün sosyalist-feminizmini bugüne dek yeterince açıkladığı kanısındalar ve sosyalizmimizden kuşku duyulmaması için 8 Mart alanında kapitalizme karşı mücadelemizi vurgulamaya ihtiyacımız olmadığına inanıyorlar.

Hem kendi içimizde, hem de dışımızda eleştirilere yol açan bir başka konu da, Banu'nun konuşması sırasında, doğumda, kürtajda, dayak nedeniye vb. ölen meçhul kadınlar ve bunlara ek olarak, eşitsizlik duvarını ancak ölümle aşabilen Leyla Kasım, Rosa Luxemburg gibi özgürlük savaşçısı kadınlar için saygı duruşu çağrısı yapması oldu. Gülnur, Nalan, Hacer, Şahika ve Nesrin yalnızca meçhul kadınlar için saygı duruşunun ironik ve bu yüzden de anlamlı olabileceğini, ama Leyla Kasım ve Rosa Luxemburg'un buna eklenmesinin farklı mücadele alanlarının birbirine karıştırılması sorununu yeniden gündeme getirdiğini düşünüyorlar. Tüten saygı duruşunu bu yürüyüş bağlamında tamamen (biçimsel olarak da) yanlış buluyor.

Tartışmamızın ana noktaları bunlardı. Bu tartışma bizim için **Kaktüs** içinde zaman zaman ortaya çıkabilecek farklılıkların, değişik renklerin bir ifadesi oldu. Bugüne kadar dışa açmayı gerektirecek önemde bir tartışma yaşamamıştık. Bundan sonra olabilecek bu tür tartışmaları da sizlerle paylaşacağız. Bu, bizim **Kaktüs**'ün iç yapısını ve iç ilişkilerini saydam tutma çabamızın da bir göstergesi olacak.

B'ANU'NUN YANITI

11 Mart 1989'da "8 Mart Kadınlar Dayanışma Yürüyüşü"nde yaptığım konuşma, yürüyüş sonrası **Kaktüs**'teki kadınlar arasında tartışmalara yol açtı, çeşitli düzeylerde eleştirilere konu oldu. Kuşkusuz bu tartışma sürecinde yazıya doğrudan yansımayan bir dizi konu da gündeme geldi: Kadın dayanışmasından feminizme, sol kadınlardan erkeklere, yürüyüş boyunca -hatta daha önceki tartışmalarda- yaşanan çeşitli düzeylerdeki gerginliklere, kürsüden seslenmenin yarattığı heyecana kadar...

Biraz öncesine dönersek, konuşma metnini ben hazırladım -genellikle yaptığım gibi, bu kez de satır satır yazılmış bir metin yoktu elimde, sadece konuşmanın genel çerçevesini oluşturan başlıklar vardı- ve yürüyüş sabahının bütün telaşı içinde **Kaktüs** yayın kurulundan üç kadına gösterdim, bir iki itiraz geldi. Birini kabul ettim, diğer itiraz konusu konuşmamda yer alıyor, birazdan söz edeceğim. Gülnur ve Nesrin genel olarak konuşmada feminist vurgunun ağırlıklı olmasını istediklerini özellikle belirttiler. Kaktüs kadınlarıyla tartışmaya katılmadan önce, ben de gerek yürüyüş öncesinde gerekse yürüyüş boyunca çeşitli etkilenimlerin konuşmamı ne ölçüde belirlediğine girmek istemiyorum. Bazı kadınlar için ortak etkiler olsa bile, kürsüden bir kez seslendikten sonra, benim genel "ruh halim" ve diğer kadınların tek tek beklentilerinin ötesinde, tartışmalarımız konuşmanın sonuçlarında odaklandı.

Belli başlı eleştiriler üzerine...

* Konuşmamda geçmiş ve gelecek arasındaki bağı kurmaya çalıştım. Birleşmiş Milletler'le ilgili gelişmenin ve kısa bir tarihçenin anlatılması benim için önemliydi.

* Leyla Kasım ve Rosa Luxemburg'dan söz etmeme gelince, bu kadınları ayırdım ("kadın mücadelesine katılmadıkları halde"); saygı duruşuna çağırırken özellikle dakika belirtmedim, böylece yürüyüşe katılan kadınları, benim adlarını saydığım kadınların hepsinin anısına saygı duruşunda bulunmaya mecbur etmediğim gibi, saygı duruşunun benim için sembolik anlamını vurguladım. Kadınların mücadelesinden söz ederken -her zaman şart olmasa da özgürlük mücadelesinde ölen kadınlara yer verilmesine karşı değilim.

* Konuşmamda feminizmin sözcük olarak geçmediği doğru. Ancak konuşmanın ağırlığının sola kaydığı ile ilgili eleştirileri abartılı buluyorum. Konuşmamın bütününde yer yer dengeli vurgular yaptığımı düşünüyorum. Feminizmden söz etmemem eksikliktir. Ancak feminizmin temel saptamaları konuşmamda yer alıyordu: Cinsiyetçilik, kadın dayanışması, erkek egemenliği, ezilmişlik, cinsiyetçi-kapitalist sistem gibi.

* Kadın-erkek arasında yer alan çıkar çatışmasının konuşmamda açık bir biçimde yer almadığı doğru. Bu bir eksikliktir. Erkek egemenliğinden söz ettim, cinsiyetçi-kapitalist kurumlar aracılığıyla kadınların ezildiğinden söz ettim ama örneğin aileden söz ederken ayrıştırma yapmadım (kadın, erkek, yaşlı, çocuk). Bu da eksik bir ifade. Eleştirilere katılıyorum. Öte

yandan biz Kaktüs olarak her zaman, kadınların gerek yaşadıkları ezilmişliğin, gerekse buna karşı mücadelenin, tek tek erkeklere karşı verilerek çözülemeyeceğini, toplumsal ilişkilere kök salmış erkek egemenliğine karşı verilmesi gerektiğini vurguladık. Kuşkusuz bu mücadeleyi verirken tek tek erkekleri de karşımıza alacağız.

* Diğer ezilenlerle birlikte yürüteceğimiz mücadele vurgusunu önemli buluyorum. Bu kadın-erkek elele demek değildir. Burada sözünü ettiğim, ayrı bir alanda, ayrı politikalarla, ayrı önceliklerle yürütülen bir kadın mücadelesinin diğer özgürlük hareketleriyle bağını kurmaktır. Kadınlar gibi tarihleri unutturulan, işçilerin, ezilen ulusların, eşcinsellerin, gençlerin mücadeleleriyle dayanışma göstermektir. Kadın Kurtuluş Hareketinin eritilmesi hiç değildir.

* 8 Mart bütün kadınların günüdür, sadece feministlerin bayramı değil. Kuşkusuz bir konuşma metninin çerçevesi içinde bütün kadınlara seslenmek olası değil. En azından ben belli seçimler yapılabilir diye düşünüyorum. Ezilmişliğimizin bir bütün olarak kadınları kapsadığını ve kurtuluşumuzun da birlikte olacağını konuşmamda vurgulamak istedim. Bunun yanısıra, feministlere, sol kadınlara, kürt kadınlarına seslenmeyi seçtim.

* Konuşmamda amaçladığım, kadınların mevcut durumlarının sergilenmesinden çok, mücadeleye, örgütlenmeye, dayanışmaya çağırmaktı.

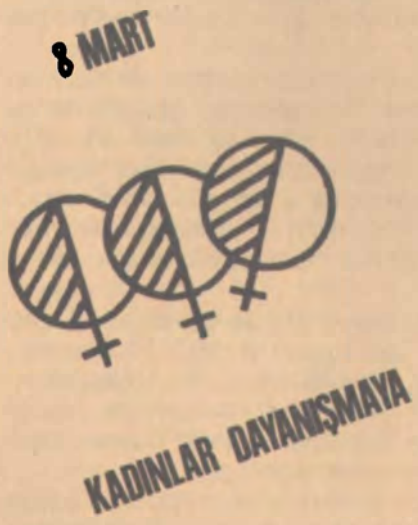

TÜRKİYE'DE VE YURTDIŞINDA BAZI ETKİNLİKLER

Ankara

Kadın Dayanışma Derneği 8 Mart'ta "Bedenimiz Bizim" başlığı altında bir panel düzenledi. 8 Mart'ın anlamının yanısıra kadınlara yapılan sarkıntılık ve buna karşı örgütlenme ve mücadele yolları tartışıldı. Ankara Perşembe Grubu ise 8 Mart'ın feminist mücadele açısından anlamlı bir gün olup olmadığını tartıştı ve belki de etkinliklerini Anneler Günü'ne denk getirmenin daha anlamlı olacağı sonucuna vardı. Bağımsız Kadın Hareketi Tartışma Grubu ise 8 Mart'ta yaklaşık 100 kadının katıldığı bir yemek organize etti.

İzmir

Çağdaş Kadın Derneği ile İHD İzmir Şubesi Kadın Komisyonu'nun birlikte hazırladığı 5 günlük etkinlik programında bir panel ve şenlik de yer aldı. İstanbul Kadın Kültürevi'nden Fatma İnci ile Bank-Sen'den Ali Karabağlı'nın konuşmacı olarak katıldıkları paneli İHD'den İrem Tümay yönetti. Tarihsel gelişim ve kadın hareketinin başlangıcı ve sendikalarda kadın tartışıldı. Şenlikte ise kadın üzerine tek kişilik oyun ve müzik vardı. Sonunda izleyiciler topluca halay çektiler.

Almanya

Bu yıl **Kaktüs** olarak Almanya'nın Berlin ve Hamburg kentlerinde yaşayan kadınların düzenledikleri iki toplantıya davetliydik.

Berlin'de Türkiyeliler Merkezi'nin Alman Kadınlar Birliği'nin (DFB) desteğiyle düzenlediği Kadın Hakları... konulu panele Nezahat Gündoğmuş, Jülide Gülizar, Füsun Öztürk Baysan ve **Kaktüs**'ten Sedef Öztürk konuşmacı olarak katıldılar. Paneli Filiz Kardam yönetti. Yaklaşık 150 kişinin izlediği toplantıda, konuşmacılar sırasıyla Türkiye'de kadınların yasalar karşısındaki durumu, politikaya katılım, basında kadın imgesi, '80 sonrası kurulan kadın örgütleri ve Türkiye'de feminist hareketin gelişimi ile gündeme gelen feminizm, cinsiyetçilik, bağımsız örgütlenme gibi kavram-

Berlin'de düzenlenen Kadın Hakları konulu panelden

lar üzerinde durdular ve soruları yanıtladılar.

Hamburg'da yaklaşık 200 kadının izleyici olarak katıldığı toplantıda ise Jülide Gülizar ve Sedef Öztürk sırasıyla, kadınların kamusal ve politik yaşama katılamama sorunları ile feminizm ve kadın örgütlenmeleri üzerine konuştular.

İngiltere

Londra'ya Halkevi'nin davetlisi olarak giden Jülide Gülizar ve Füsun Öztürk Baysan, düzenlenen toplantıda Türkiye'de '80 sonrası ortaya çıkan kadın örgütlenmeleri üzerine konuştular; izleyicilerle feminizm üzerine tartıştılar.

Fransa

Paris'te 8 Mart yaklaşık 500 Türkiyeli kadının katılımıyla gerçekleşen bir şenlikle kutlandı.

PROGRAM
*Sergiler,
*Tiyatro,
*Müzik,
*Film,
*Tartışmalar.

11 Mart 1989 Cumartesi
Saat 14.00
Yer; Bourse de travail de Bobigny
Metro: Bobigny

Paris'te 8 Mart Kadın Şenliği için hazırlanmış afiş

KADINLARIN
KURTULUŞU İÇİN
ELELE!
YAŞASIN
8 MART!
8 M a
EMEĞİMİZ BİZİ